

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE

nr 16/1991-92 med anledning av republikens presidents framställning till Ålands landsting om regeringens proposition till riksdagen med anledning av den konvention nr 158 om uppsägning av anställningsavtal på arbetsgivarens initiativ som antagits vid Internationella arbetskonferensen.

Landstinget har den 16 december 1991 inbegärt lagutskottets yttrande över framställningen. Utskottet, som hört t.f. lagberedningschefen Lars Karlsson, länsrådet Pehr Karlström och avtalssekreteraren Laila S. Flink från Ålands kommunala avtalsdelegation, får härmed anföra följande.

I presidentens framställning föreslås att landstinget ger sitt bifall till att en förordning utfärdas genom vilken den i framställningen berörda konventionen sätts i kraft också i landskapet Åland. I konventionen regleras bl.a. de grunder som berättigar arbetsgivare att säga upp arbetsförhållande och förfarandet vid uppsägning. Konventionen ingicks år 1982 och behandlades följande år i riksdagen, som emellertid inte då ansåg det möjligt för Finland att ratificera konventionen eftersom bestämmelserna om statstjänstemännens och de kommunalt anställdas rätt att kvarstå i tjänst inte i alla avseenden vid den tiden motsvarade konventionens bestämmelser. Rikslagstiftningen har i dessa avseenden senare ändrats och riksdagen har nu biträtt konventionen.

Konventionen är enligt dess artikel 2 stycke 1 tillämplig på alla arbetsmarknadens områden och alla arbetstagare. Den berör således såväl privaträttsligt anställda som tjänstemän inom olika sektorer.

Landstinget har enligt 13 § 1 mom. 6 punkten lagstiftningsbehörighet i fråga om arbetsavtal. Inom detta område har landstinget antagit en blankettlag, landskapslagen angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande arbetsavtal (22/85). Enligt lagen skall rikslagstiftningen om arbetsavtal och om förfarandet vid uppsägning vid arbetsavtal tillämpas i landskapet. Denna lagstiftning uppfyller de krav rörande uppsägningsskyddet som uppställs i konventionen, vilket närmare berörs i den till presidentens framställning anslutna propositionen.

Anställningsförhållandena för landskapets tjänstemän regleras i tjänstemannalagen för landskapet Åland (61/87). I lagen ingår ett skilt kapitel om uppsägning av tjänsteförhållande. Bestämmelserna i kapitlet fyller enligt utskottets bedömning de krav konventionen uppställer.

Inom den kommunala sektorn finns vissa bestämmelser angående tjänstemännens ställning i kommunallagen för landskapet Åland (5/80). Enligt 5 § 2 mom. kan tjänstestadga antas för att fastställa de rättigheter och skyldigheter som tillkommer kommuns tjänsteman. Enligt 54 § 1 mom. hänvisas angående regleringen av villkoren i tjänstemans anställningsförhållande till bestämmelserna i landskapslagen om tjänstekollektivavtal (22/78). Härutöver kan i tjänstestadga intas bestämmelser om bl.a. anställande av tjänsteman och om tjänstemans avgång. Tjänstestadgan är således inte i de åländska kommunerna och kommunalförbunden en obligatorisk stadga som fallet är i riket. Enligt vad utskottet erfarit saknas tjänstestadga i ett flertal åländska kommuner och kommunalförbund. I fråga om tjänstemännen i dessa kommuner och kommunalförbund finns således inte några i lag angivna eller av kommunens organ beslutade bestämmelser om uppsägningsskydd. I tjänstekollektivavtal kan intas bestämmelser om uppsägningstid och grunderna för uppsägning men enligt vad utskottet erfarit förekommer sådana bestämmelser endast i de tjänstekollektivavtal som är ingångna inom undervisningssektorn.

Enligt utskottets åsikt är avsaknaden av bestämmelser om uppsägningsskydd för tjänstemännen inom den kommunala sektorn på Åland formellt en sådan omständighet som medför att det i presidentens framställning begärda samtycket inte kan ges. Utskottet förutsätter därför att landskapsstyrelsen i brådskande ordning rättar till denna brist genom en ändring av kommunallagen. Alternativt kan parterna på den kommunala arbetsmarknaden välja att lösa frågan genom att de kommunala tjänstekollektivavtalen kompletteras med bestämmelser om uppsägningstider och grunder för uppsägning. Genom sådana åtgärder skulle landstingets samtycke till konventionen bli möjligt.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Landstinget inte ger sitt bifall till att en förordning utfärdas genom vilken konventionen sätts i kraft i landskapet Åland.

Mariehamn den 14 januari 1992

På lagutskottets vägnar:

Sune Eriksson

ordförande

Lars Ingmar Johansson,
sekreterare

Närvarande vid utskottets avgörande behandling: ordföranden Sune Eriksson, viceordföranden Sundback, ledamöterna Isaksson och Christer Jansson samt ersättaren Roger Jansson.